

1. «ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΜΑΣ ΠΟΛΗΣ»

Μέσο: . . . . . ΤΥΠΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 16/11/2017 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 16/11/2017

Σελίδα: 16

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

«Το τέλος της παλιάς μας πόλης»

Έκθεση με φωτογραφίες και ντοκουμέντα για τη Θεσσαλονίκη στη Βίλα Καπαντζή

Η έκθεση «Το τέλος της παλιάς μας πόλης, Θεσσαλονίκη 1870-1917», εγκαινιάστηκε χθες στο Πολιτιστικό Κέντρο Θεσσαλονίκης του **Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης - ΜΙΕΤ** (Βίλα Καπαντζή - Βασιλίσσης Όλγας 108).

Πρόκειται για μια εξιστόρηση για την ακμή και το απότομο τέλος της κοσμοπολίτικης Θεσσαλονίκης στον σχεδόν μισό αιώνα που σημάδεψε την πρώτη μετάβασή της από τους μέσους χρόνους στη νεωτερική εποχή, από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στη σύγχρονη Ελλάδα, από την κοινοτική οργάνωση στο ομοιογενές εθνικό κράτος, από την εύφλεκτη ξυλόπηκτη πόλη στα μέγαρα από μπετόν αρμέ, από τα δαιδαλώδη αδιέξοδα στις χαράξεις του σχεδίου Εμπράρ. Αυτό το τέλος, που περιέκλειε μια νέα αρχή, ή, ορθότερα, μια νέα συνέχεια.

Το **ΜΙΕΤ** συνεργάστηκε με μια σειρά από φορείς και ιδιώτες που διέθεσαν υλικό από τα αρχεία τους για την πραγματοποίηση της έκθεσης.

Φωτογραφίες του θαλάσσιου τοίχους, πανοράματα και χάρτες

Ξεκινώντας χρονολογικά από τις παλαιότερες φωτογραφίες της δεκαετίας 1863-1873, αποτυπώνεται η κατάσταση της περικλειστής Θεσσαλονίκης πριν από την κατεδάφιση του θαλάσσιου τείχους που σηματοδότησε το πέρασμα στη νεωτερική εποχή:

Τα δύο πανοράματα, του 1863 (Székely/Σέκελυ, από την Εθνική Βιβλιοθήκη της Αυστρίας) και του 1873 (Sayce/Σέις, της συλλογής Δέλλιου από το **ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ**) – το δεύτερο εκτίθεται για πρώτη φορά πλήρως (4 λήψεις). Συμπεράσματα από τη σύγκριση της δεκαετίας πριν και μετά την κατεδάφιση.

Η φωτογραφία του 1863-67 με το θαλάσσιο τείχος των αδελφών Abdullah/Αμπντουλλά, από τα Εθνικά Αρχεία της Ουγγαρίας. Εντοπίστηκε από τον Ζαχαρία Σεμερτζιδή και πρωτοπαρουσιάστηκε στο facebook από την ομάδα «Παλιές φωτογραφίες της Θεσσαλονίκης».

Η δεύτερη φωτογραφία του θαλάσσιου τείχους: από το λιμάνι με προσανατολισμό προς τον Λευκό Πύργο (συλλογή Pierre de Gigord / εκδόσεις Kallimages)

Μια σειρά από μεταγενέστερα πανοράματα:

Το τριπλό πανόραμα του 1890, των Σουλτς & Μπάρνσλεϋ / Schultz & Barnsley από τον μιναρέ της Αγίας Σοφίας, του Byzantine Research Fund Archive, από τη Βρετανική Σχολή Αθηνών.

Χάρτες της εποχής πριν από την πυρκαγιά του 1890 (Werniesky) και μετά από αυτήν (Salem) με το νέο

σχέδιο της οθωμανικής διοίκησης, μια πρώτη απόπειρα ευθυγράμμισης και εξορθολογισμού του πολεοδομικού ιστού μετά από πυρκαγιά, από το αρχείο Αλέκας Γερόλυμπου στο **ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ**.

Δύο πανοράματα από θαλάσσης (του 1891 και του 1903), που παρουσιάζουν την όψη της πόλης αμέσως μετά την πυρκαγιά του 1890 και στις αρχές του 20ού αιώνα, από τις συλλογές Βασίλη Βασιακώστα και Δημήτρη Σαλπιστή, αντίστοιχα.

Φωτογραφίες από τη μεγάλη πυρκαγιά

Παρουσιάζεται επίσης φωτογραφικό υλικό από τη Μεγάλη Πυρκαγιά:

Ένα πανόραμα της Άνω Πόλης του 1917 από τον μιναρέ της Ροτόντας, της συλλογής Δέλλιου.

Πανοράματα και αεροφωτογραφίες πριν και μετά την πυρκαγιά του 1917, του γαλλικού λευκώματος Vue Aérienne de Salonique, από την Τρικόγλεια Βιβλιοθήκη του ΑΠΘ.

Φωτογραφίες από το πορτφόλιο 'Salonika Fire: 18-19th August 1917', που εξέδωσε ο αγγλικός στρατός, από τις συλλογές της Βρετανικής Σχολής Αθηνών, σχολιασμέ-

νες από τον Roderick Bailey, ιστορικό στο πανεπιστήμιο της Οξφόρδης (σε συνεργασία με τη Βρετανική Πρεσβεία και το British School at Athens). Αντίτυπο της έκδοσης αυτής απόκειται και στη συλλογή Δέλλιου του **ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ** στη Θεσσαλονίκη. Επίσης, άλλες φωτογραφίες από τις συλλογές BRF/BSA.

Φωτογραφίες και καρτποστάλ της πυρκαϊστικής ζώνης, που αποκαλύπτουν την έκταση της πυρκαϊγής στο επίπεδο του εδάφους, την κατάσταση των μνημείων, τη δεινή θέση των πληγέντων, από τις συλλογές Γιώργου Α. Δέλλιου, Ευάγγελου Φυσίκα, Μιχαήλ Β. Χατζηγιάννη και **ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ**.

Ακουαρέλες ξένων στρατιωτών

Τις φωτογραφίες πλαισιώνει μια πληθώρα από ακουαρέλες Άγγλων και Γάλλων στρατιωτών, που υπηρέτησαν στο Μακεδονικό Μέτωπο κατά τη διάρκεια του Μεγάλου Πολέμου και αποτύπωσαν όχι μόνο μνημεία και τοπία της Θεσσαλονίκης, αλλά και τους καθημερινούς ανθρώπους της στους δρόμους και τις αγορές, αυτούς που κυρίως επλήγησαν από την πυρκαγιά (οι Δυτικοί στρα-

Ξεναγήσεις – διαλέξεις

Περιπατητικές ξεναγήσεις στην έκθεση θα πραγματοποιούνται από αρχές Δεκεμβρίου κάθε Κυριακή στις 11.00 και διαλέξεις (για καθημένους) κάθε Τετάρτη στις 18.00 από τον επιμελητή της έκθεσης και διευθυντή του Πολιτιστικού Κέντρου Θεσσαλονίκης του **ΜΙΕΤ**, Γιάννη Επαμεινώνδα.

Η είσοδος είναι ελεύθερη για το κοινό αλλά, λόγω της ηλικίας των επισκεπτών σε κάθε ομάδα είναι περιορισμένη. Για να δηλώσετε συμμετοχή, επικοινωνήστε με τη γραμματεία του Κέντρου, καθημερινά 9:00 – 15:00, στα τηλέφωνα 2310 295.170 και 2310 295.171.

τιώτες γοητεύονταν από τον “ανατολίτικο εξωτισμό” των φυλών, των ενδυμασιών και των στάσεων του πολύμορφου πληθυσμού της πόλης. Τα έργα αυτά ανήκουν κυρίως στη συλλογή των Αρσέν & Ρουπέν Καλφαγιάν και δευτερευόντως στη συλλογή Μάνου Χαριτάτου, από το **ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ** Θεσσαλονίκης (όλα παρουσιάζονται για πρώτη φορά).

Τα πρωτότυπα σχέδια του Εμπράρ

Τέλος, στο κλείσιμο της έκθεσης, θα εκτεθούν τα πέντε σωζόμενα πρωτότυπα σχέδια του Εμπράρ, από τη συλλογή Αλέξανδρου & Στέφανου Καλλιγιά, που είχαν πρωτοπαρουσιαστεί από τον Βασίλη Κολώνα στο Μουσείο Μπενάκη και στο ΜΜΣΤ. Αποτυπώνουν το νέο πνεύμα που εισήγαγε η δυτική πολεοδομία, νεότευκτη τότε επιστήμη, στον εκ βάθρων ανασχεδιασμό της Θεσσαλονίκης, οδηγώντας σε οριστικό τέλος την παλιά πόλη, που είχε καταφέρει να επιβιώσει λίγο έως πολύ αλώβητη μέχρι το 1917 (και σε κάποιες περιοχές μέχρι τον σεισμό του 1978).

Την έκθεση πλαισιώνουν κείμενα των: Βασίλη Γούναρη, Ρόντερικ Μπέιλυ, Ευάγγελου Χεκίμογλου, Αλέκας Καραδήμου-Γερόλυμπου, Βασίλη Κολώνα, Μαρίας Καμπούρη-Βαμβούκου και του επιμελητή της έκθεσης Γιάννη Επαμεινώνδα.

Η έκθεση «Το τέλος της παλιάς μας πόλης - Θεσσαλονίκη 1870-1917» θα διαρκέσει ως τις 18 Φεβρουαρίου 2018 (από Τρίτη έως και Κυριακή: 10.00-18.00 Δευτέρα: κλειστά) με είσοδο ελεύθερη στο κοινό.